

FESTIVALRAPPORT: KARLOVY VARY

Af Arne Svensson

Hver gang man rejser til en filmfestival, håber man at opdage noget nyt, en ny instruktør, et nyt filmland eller en ny filmstil. Da verdensproduktionen af førsteklases film ikke nær er tilstrækkelig til det øgede antal festivaler, kommer der alt for sjældent positive overraskelser. Årets festival i det gamle tjekiske kursted bød dog på en opdagelse: den unge bulgarske instruktør *Rangel Vulchanov*, hvis tredje film, „Slnceto i sjankata“ (Sol og skygge) er et forbløffende modent værk. Vulchanovs film udspilles på en mondæn badestrand ved Sortehavet. Der mødes to unge mennesker, en bulgarer og en pige fra vesten, og en kortvarig og skær kærlighedshistorie opstår mellem dem. Filmen skildrer i en spontan, impressionistisk stil deres dag på stranden, deres små oplevelser og deres tanker. Det bliver dog aldrig en fad idyl, for hele tiden svæver truslen om en atomkrig over deres kærlighed. Pigen, hvis far er atomfysiker, lammes af sin atomskræk, mens drengen, der er søn af en arkitekt, er mere optimistisk. Symbolikken er helt klar: Vest står for destruktiv pessimisme og Øst for de opbyggende kræfter. For at kunne overleve må vi samarbejde og forsøge at forstå hinanden, mener Vulchanov.

Styrken i „Slnceto i sjankata“ er, at budskabet ikke kvæler filmens charme. Den er desuden rent formelt meget stimulerende med en dejlig billed- og rytme glæde. Vulchanov indlægger gerne montagesekvenser i klassisk russisk stil. Pigens vision af en kommende atomkrig bliver et inferno af brændende bygninger og mennesker, af smeltende glas i en brandhærgert verden. Mod en sekvens som denne balanceres alle de rolige, langsomme og folte scener mellem de to unge på stranden. En montage af undervandskys frigør sig fra en snæver realisme og når poetisk fortætning. Den unge polske skuespillerinde *Anna Prucnal* afslører en altbejrende charme i hovedrollen. Den bulgarske delegation viste også Vulchanovs første film, som bekræfter billedet af en selvstændig og stilbevidst instruktør.

Førsteprisen gik traditionelt til en russisk film, denne gang til veteranen *Mikhail Romms* „Devjat dne) odnogo goda“ (Ni dage af et eneste år). Romms film om en stråleskadet atomfysiker, hans delvist mislykkede ægteskab og hans arbejde ved reaktoren er naturligvis hæderlig, men den opfylder næppe de krav,

man stiller til en præmiefilm. Dialogen breder sig alt for rigeligt, og når man får den via russisk-tjekkisk-engelsk, har man svært ved at acceptere mere sprogkyndige venners forsikring om, at den virkelig er væsentlig og original. Det er ikke lykkedes for Romm at koncentrere sin film i tilstrækkelig høj grad; tempoet bliver slapt, og gentagelser irriterer. Af og til anstrenger han sig for gennem moderne kameraarbejde at sætte liv i filmen. Bedst er skildringen af fysikerens (*Alexej Batalov*) besøg i sit barndomshjem. Her lader Romm billederne tale i en brillant panorering over de pårørendes ansigter. Gennem sit tema (menneskets ukuelige livsvilje) kunne det være blevet en stor film. Havde Romm blot været lidt mindre, lidt mindre konventionel.

Var Romms film altså overvurderet i Karlovy Vary, så blev til gengæld *Masaki Kobayashis* „Karami-ai“ (Arven) den mest undervurderede. Udgangspunktet minder om en anden japansk film, *Kurosawas* uforglemmelige „Ikiru“: En mand får at vide, at han skal dø af cancer. Det drejer sig om en stenrig forretningsmand, som da opsøger sine tre børn, der er født udenfor ægteskab. Ingen af dem viser sig imidlertid værdige til at arve, og det bliver i stedet den smukke elskerinde/sekretær, som tager spillet hjem ved en intelligent manøvre. Historien stiller store krav til tilskueren, da den fortæller i en ganske udviklet flash-back teknik. „Karami-ai“ ejer ikke den visuelle intensitet, man mødte i Kobayashis epos „Ningen no joken“, men fotograferingen er gennemgående udsøgt med stilrene billedkompositioner i CinemaScope. Ved sit illusionsfrie syn på det amerikanske segment af dagens Japan og afsløringen af den menneskelige egoisme er filmen af stor interesse.

Begge de italienske bidrag var repræsentative for landets høje filmstandard. *Pier Paolo Pasolinis* „Accattone“ er vel allerede kendt af mange. Det er en skarp og bitter historie om en arbejdssky yngling og hans mislykkede forsøg på at komme til rette med sin tilværelse. Med en intim kamerastil i bedste neorealisteiske tradition maler Pasolini et skræmmende billede af fattigdommen og desperationen i Roms forstæder. Filmen agiterer aldrig, men indirekte bliver den en anklage mod samfundets passivitet. Bachs Brandenburgerkoncert udgør musik-

baggrunden for denne intensive, men noget ujævne debutfilm.

Alfredo Giannetti har i flere år været manuskriptmedarbejder hos *Pietro Germi*, inden han nu debuterer som instruktør med „Giorno per giorno disperatamente“. Han har valgt et vanskeligt emne: konflikterne i en familie med en sindssyg søn. Giannetti viger udenom alle tendenser til melodrama og skildrer detaljerne i sygdomsbilledet med voldsom åbenhed. Nærbillederne af den syges voldsomme anfald er rystende, men medlidenheden er dog bestandigt nærværende. Giannettis film er med sin nervøse, næsten hysteriske puls, en forbløffende formsikker debut.

Tjekkerne selv fik ingen fuldræffer. Åbningsprogrammet (hors festival) var *Karel Zemans* „Baron Pražil“ (Münchhausen), som tidligere er behandlet i „Kosmorama“. *Jiri Krejčík* kom med et nyt okkupationsdrama, „Pulnoční mše“, som foregår i en slovakisk bjergby juleaften 1944, altså efter opstanden. En familie kommer i uløselig konflikt, da den ene søn er nazist og den anden partisan. Den borgerlige egoisme udleveres til skam og skændsel. Krejčíks film er et veludført arbejde i såvel spil som fotografering, men den bliver aldrig så ægte og gripende som hans „Vyšší princíp“ (Det højere princip).

Østtyskeren *Frank Beyers* „Königskinder“ er et stykke ægte formalisme. Den fragmentariske historie om en tysk kommunistisk skæbne inde-

holder interessante montagesekvenser, men manuskriptet er alt for konstrueret. *Yves Roberts* børnefilm „La guerre des boutons“ ejer i begyndelsen en vis charme, men den er formelt for konventionel med mængder af dialog. USA bidrog med „The Adventures of a Young Man“ (instruktion: Martin Ritt). Den nyligt afdøde *Jerry Wald* og Ritt nærer en ulykkelig kærlighed til amerikansk litteratur. Tidligere er *Faulkner* blevet mishandlet, og nu er det *Hemingways* tur. Kraften, nerven i novellerne om Nick Adams er borte. Hemingways bitterhed og kynisme er blevet sukkersød.

De nordiske film i Karlovy Vary kan behandles kort. Finlands „Me“ (Vi) af *Toivo Särkkä* er et melodrama om alkoholisme og prostitution fortalt i en ældgammel filmstil, og *Arne Sucksdorffs* „Drama i storskoven“ holdt ikke standarden for det internationale publikum. Det brillante foto kan ikke skjule manglerne i manuskriptet og den skematiske ungdomspsykologi.

Den tjekkiske festival har altid været en indfaldsport for nye filmlande, og i år betonedes man dette yderligere ved at arrangere et specielt symposium for disse lande. Deres film blev vist, og problemer omkring indspilning og forevisning i u-lande diskuteredes. En anden nyhed fra de initiativrige arrangører var en konkurrence for filmplakater og stills. Behøver man nævne, at polakkerne vandt den førstnævnte?

Alexej Batalov i *Mikhaïl Romms* „Devjat dnei odnogo goda“.

